

"1984"

BİR DİSTOPYANIN ANATOMİSİ

Mehmet Adıgüzel - İstanbul - Levent Rotary Kulübü GDB

Yunanca kökenli bir kelime olup "kötü yer" anlamına gelir distopya. Gelecekte mükemmel bir yaşamı tasvir etmek için kullanılan ütopyanın antitezi, kötücül ütopya olarak da tanımlanır.

Bir distopyada yönetici sınıf güçlü, halk ise güçsüz ve çaresizdir. Bu sistem baskıcı, totaliter ve sıradan insanların yaşamını zorlaştıran özellikler taşır. Burada bireysel özgürlükler ve insan hakları ortadan kaldırılmış, insan onuru yok sayılmıştır.

Distopik kurguda çoğunlukla sarsılmaz bir kişilik kültürü oluşturulur. Bu kişilik kültürü hatadan vareste tutularak, kendisine adeta tanrısal özellikler atfedilir.

Bu derece yüceltilen yöneticinin yurttaşlarına karşı dili ağdalı, nobran ve uygulamaları zalimcedir.

Kurguda ki yöneticinin dilinde yalan gerçek, nefret sevgi ve savaş barış olarak kendine yer bulurken, özgürlük ise kölelik olarak tanımlanır. İnsanlığın bin bir zorlukla var ettiği ve tutunduğu değerleri ve kavramları ters yüz etmekten çekinmez.

Distopyada kötülüğe iyilik elbisesi giydirilirken gerçek iyilik mahkûm edilir. Bu tür bir rejimde yaşayan insanlar kişiliksizleşir.

Bu karanlık düşüncelere beni sevk eden şey, İngiliz edebiyatının dev ismi George Orwell ve onun günümüzde değeri ve anlamı gittikçe artan romanı 1984.

George Orwell tarafından yazılan 1984,

distopik bir romandır ve 1949 yılında yayınlanmıştır. Kitap, totaliter bir rejim tarafından yönetilen distopik bir toplum olan Oceania'yı anlatmaktadır.

Ana karakteri, Winston Smith, devletin propagandası ve baskısı altında yaşayan bir vatandaştır. Winston, günlük yaşamında sürekli olarak hükümetin kontrolü altındadır ve her an hareketleri ve düşünceleri izlenmektedir.

Oceania'da, "Büyük Birader" adı verilen lider, her şeyi kontrol etmektedir ve tüm bireylerin özgürlükleri kısıtlanmıştır. Düşünce suçları, yani hükümetin kabul etmediği herhangi bir düşüncenin ifade edilmesi, ağır cezalarla karşılanmaktadır.

Winston, hükümetin manipülatif propagandası ve çarpıtılmış tarih anlatılarına karşı koyarak gerçekleri öğrenmeye çalışır ve bir isyan planlar. Fakat, sonunda yakalanır ve işkence edilerek yeniden programlanır. Winston, sonunda kendi düşüncelerinin nasıl kontrol edildiğini ve hükümetin gücünün ne kadar büyük olduğunu anlar.

"1984" romanı, totaliterizm, sansür, güç kavgası ve manipülasyon gibi konuları ele alır. Kitap, bugün bile politik ve sosyal açıdan önemli bir kitap olarak kabul edilir. İyi tarafı şu

George Orwell tarafından yazılan kitap, totaliter bir rejim tarafından yönetilen distopik bir toplum olan Oceania'yı anlatmaktadır.

ki; Orwell'ın distopik vizyonu, birçok insanın totaliterizme karşı durmasına ilham vermiştir.

Çevirmen Celal Üster'in kitaptan önsöze koyduğu bazı alıntılar sizinle paylaşmak istiyorum:

–Geçmiş, günü gününe, nerdeyse dakikası dakikasına güncelleniyordu. Böylelikle, Parti'nin tüm öngörülerinin ne kadar doğru olduğu belgeleriyle kanıtlanmış oluyor; günün gereksinimleriyle çelişen tüm haber ve görüşler kayıtlardan siliniyordu.

–İnsan, tarihi kitaplardan öğrenemediği gibi mimariden de öğrenemiyordu.

–Geçmiş silinmekle kalmıyor, silindiği de unutuluyor, sonunda yalan gerçek olup çıkıyordu.

–Hiçbir şeyi kanıtlamak mümkün değildi. Ortada hiçbir kanıt yoktu.

–Tek bilinen, kâğıt üzerinde bol keseden bot üretilirken, Okyanusya halkının belki de yarısının yalınayak dolaştığıydı.

–Konuşan adamın beyni değil, gırtlığıydı.

–Bağlılık, düşünmemek demektir, düşünmeye gerek duymamak demektir. Bağlılık bilinçsizliktir.

–Bakanlıkların şu böceksi tiplerden geçilmemesi ne kadar tuhaftı: genç yaşta göbek bağlayan, kısa bacaklı, oradan oraya seğırtip duran, çipil gözlü, ablak suratlı, yerden bitme bir sürü adam. Anlaşılan, Parti'nin egemenliğinde en çok bu tipler yetişiyordu.

–Savaş her egemen kesim tarafından kendi uyruklarına karşı verilmektedir ve savaşın amacı toprak ele geçirmek ya da toprak yitirmeyi önlemek değil, toplum yapısının hiç

değişmeden sürmesini sağlamaktır.

–Hükmetmek, insanların zihinlerini darmadağın etmek, sonra da dilediğin gibi yeniden biçimlendirerek bir araya getirmekle olur.

–Kimse devrimi korumak için diktatörlük kurmaz; diktatörlük kurmak için devrim yapar.

–Geleceğin resmini görmek istiyorsan, bir insan yüzüne basmış bir postal getir gözlerinin önüne, sonsuza dek.

–İnsanların duygularını yüzlerinden belli etmemeleri neredeyse içgüdüsel denebilecek bir alışkanlık olmuştur.

–İnsanın yüzündeki her türlü anlatımı silmesi o kadar zor değildi, dahası biraz uğraşırsanız nefes alıp verişini bile denetleyebilirsiniz.

–Bilinçleninceye kadar asla başkaldıramayacaklar, ama başkaldırmadıkça da bilinçlenemezler.

–Yalnızca küçük ikramiyeler ödeniyordu, büyük ikramiyeleri kazananlar ise gerçekte var olmayan kişilerdi.

–Hakkını vererek sevişmek, isyan demektir. Arzu ise düşüncesuçu olarak görülüyordu.

–Savaş barıştır. Özgürlük köleliktir. Cahillik güçtür.”

Not: Bu yazıyı, depremde yaşamını yitiren bebek, kadın, genç ve yaşlılarımıza; kolunu, bacağını ve türlü uzuvlarını yıkıntıların arasında kaybeden yaralılarımıza; yıkıma rağmen hayatta kalmayı başarmış ama çadır kentlerde titreye titreye soğukla, yarı aç yarı tok bir mideyle ve bin bir zorlukla mücadele eden yurttaşlarımızın anısına derledim.

***Hükmetmek,
insanların
zihinlerini
darmadağın
etmek,
sonra da
dilediğin
gibi yeniden
biçimlendi-
rerek bir
araya
getirmekle
olur.***